

Als de muren konden praten zou je heel wat verhalen horen

Online excursie naar het Oranjehotel - Hans Gramberg en Trix Klop-Ivens

Voordat we de voormalige gevangenis binnen gaan zien we buiten nog net een zwerm vogels over het gebouw heen vliegen: het beklemmende gevoel begint.

Het Oranjehotel stamt uit 1918 en werd in de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers gebruikt als gevangenis. De gevangenis werd in 2009 gesloten maar in 2019 heropend als kenniscentrum.

Al in de oorlog kreeg het de naam 'Oranjehotel', een geuzennaam, gebruikt voor de verzetsstrijders die hier gevangen werden gezet omdat ze streden voor het Huis van Oranje en tegen de Duitse bezetter.

We lopen virtueel cel 601 binnen, een cel van maximaal 8 m². In de cel staat één bed, deze was bestemd voor de oudste van de 4 tot 5 gevangenen die hier vastzaten. Op de muur zijn letters gekerfd: 'houdt moed'. Ook zien we op een muur de dagen van een kalender gekrast, met kruisjes erdoor als er weer een dag voorbij was.

We kunnen de loyaliteitsverklaring lezen die studenten moesten tekenen om door te kunnen gaan met hun studie. Zo lezen we het persoonlijke verhaal van Frits die weigerde deze te tekenen en zich aansloot bij het verzet. Hij moest onderduiken en heeft geheim agenten helpen ontsnappen die boven Nederland gedropt werden. Riet, 21 jaar, was secretaresse en werd hier gevangen gezet omdat was ontdekt dat zij een 'fout' gedichtje had geschreven. Ze had het geluk dat ze in de gevangenis een zogeheten gangloopster werd: ze bracht bijvoorbeeld eten rond en daarbij kon ze briefjes van gevangenen meesmokkelen.

Er zijn 2 oorspronkelijke toegangspoorten: een grote voor vrachtwagens en een kleintje voor voetgangers. Heel soms werden mensen vrijgelaten, de meesten werden echter doorgestuurd naar kampen in Vught, Amersfoort, Duitsland of Polen. Via het kleine poortje verlieten 250 mensen het Oranjehotel om te worden gefusilleerd op de nabijgelegen Waalsdorpervlakte.

Gramberg benoemt het: 'Als de muren konden praten zou je heel wat verhalen horen.' Leerlingen uit groep 8, het voortgezet onderwijs en het mbo kunnen tijdens een educatief programma de persoonlijke verhalen ontdekken van de gevangenen van toen. Centraal in het programma staat die beklemmende tijd waarin vrijheid ontbrak.